

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Politie en Criminaliteitsbestrijding
Directie Staats- en Strafrecht

Postadres Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

de heer J.P. van den Wittenboer
Postbus 324
5660 AH GELDROP

Bezoekadres

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 79 11
Fax (070) 3 70 79 33
Telex 34554 mvj nl

Datum
Ons kenmerk

28 februari 1994
427745/294/LA

Bij beantwoording de
datum en ons kenmerk
vermelden.

Geachte heer Van den Wittenboer,

Uw brief van 27 november 1993 heb ik ontvangen. Tot mijn spijt heeft de beantwoording van uw brief enige vertraging ondervonden, waarvoor mijn verontschuldiging. U reageert in uw brief op mijn visie inzake euthanasie in de Telegraaf van 27 november 1993.

Uw brief geeft mij de gelegenheid nog eens puntsgewijs uiteen te zetten wat het kabinetstandpunt inzake medische beslissingen rond het levenseinde inhoudt en wat als gevolg daarvan de betekenis is van het inmiddels op 30 november 1993 door de Eerste Kamer aanvaarde wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de Lijkbezorging (Kamerstukken nr. 22 572).

Euthanasie en hulp bij zelfdoding blijven ook na aanvaarding van dit wetsvoorstel door de Eerste Kamer in het Wetboek van Strafrecht als misdrijf strafbaar gesteld. De handhaving van de artikelen 293 en 294 van het Wetboek van Strafrecht is in overeenstemming met artikel 2 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat bepaalt dat het leven van een ieder wordt beschermd door de wet.

Evenals dat het geval is in met Nederland vergelijkbare landen met een rechtsstelsel dat gebaseerd is op de beginselen van een rechtsstaat, is in ons land degene die in overmacht handelt, niet strafbaar. Ook een arts komt een zodanig beroep op overmacht, bedoeld in artikel 40 van het Wetboek van Strafrecht, toe. Dit vereist een beoordeling van de concrete situatie door de officier van justitie of de rechter.

In de rechtspraak van de Hoge Raad en van de lagere rechters is geoordeeld dat - in de ter beoordeling voorgelegde concrete situaties - een arts in overmacht heeft gehandeld, indien hij geconfronteerd werd met een noodtoestand, die daarin bestond dat een ernstig en ondraaglijk lijdende patiënt in het aangezicht van een onafwendbaar sterven hem in een nageetrokken vrije wilsuiking verzocht de dood naderbij te brengen.

Het Kabinet heeft geen gevolg willen geven aan de pleidooien, met name van enkele in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen en van verschillende maatschappelijke organisaties, om de hierboven bedoelde strafbepalingen aldus te wijzigen dat euthanasie en hulp bij zelfdoding onder bepaalde voorwaarden voortaan niet langer strafbaar zullen zijn. Dit standpunt houdt in dat het Kabinet het initiatiefvoorstel van de fractie van D66 afwijst. Dit initiatiefvoorstel is ook reeds door de Tweede Kamer verworpen.

Het Kabinet heeft ook de opvatting zoals neergelegd in het rapport van de Commissie Remmelink, dat levensbeëindiging in de stervensfase bij personen die niet meer hun wil kunnen uiten, onder omstandigheden als normaal medisch handelen moet worden beschouwd, afgewezen.

Zoals hierboven is aangegeven, wenst het Kabinet geen wijziging aan te brengen in de bestaande strafbaarstelling van euthanasie en hulp bij zelfdoding. Wat betreft de in de rechtspraak erkende mogelijkheid van een beroep door een arts op een noodtoestand die overmacht oplevert, acht het Kabinet het noodzakelijk dat in elk concreet geval van uitvoering van euthanasie toetsing aan de in de rechtspraak naar voren gekomen criteria kan plaatsvinden. Om deze toetsing te kunnen laten verrichten, acht het Kabinet het nodig dat artsen die menen met een noodtoestand geconfronteerd te zijn waarin zij een verzoek om euthanasie of hulp bij zelfdoding niet hebben kunnen afwijzen, daarvan in alle gevallen aan de bevoegde autoriteiten melding maken.

Deze melding vloeit voort uit de Wet op de lijkbezorging. Krachtens die wet wordt bepaald welke gegevens door een arts in het geval van overlijden van een patiënt, ter kennis moeten worden gebracht van de gemeentelijke lijkschouwer. Deze licht op zijn beurt de officier van justitie in, waarna deze laatste beslist over het al dan niet instellen van een strafvervolging. Om deze meldingsplicht en de meldingsprocedure adequaat te regelen, heeft het Kabinet een wijziging van de Wet op de lijkbezorging voorgesteld, inhoudende dat bij algemene maatregel van bestuur het formulier wordt vastgesteld waarbij een geval van euthanasie of hulp bij zelfdoding dient te worden gemeld.

Teneinde een volledige en adequate toetsing door het Openbaar Ministerie mogelijk te maken, is het Kabinet van oordeel dat de verplichting om via de gemeentelijke lijkschouwer uitgebreide informatie te verschaffen niet alleen bij euthanasie en hulp bij zelfdoding dient te gelden, maar evenzeer als een arts meent tot enigerlei vorm van levensbeëindiging genoodzaakt te zijn geweest bij iemand die zijn wil niet (meer) tot uitdrukking kon brengen. In deze laatste gevallen is er echter geen rechtspraak die grond geeft om een noodtoestand aan te nemen. Dergelijke gevallen zullen dan ook in beginsel tot het instellen van strafvervolging moeten leiden.

Tenslotte wil ik er nog eens op wijzen dat de in sommige media wel verkondigde mening dat door melding ervan actief levensbekortend medisch ingrijpen bij wils-onbekwamen zou worden gelegitimeerd, volstrekt onjuist is. De meldingsprocedure, waaraan de door de Eerste Kamer aangenomen wet een formeelwettelijke basis zal verschaffen, strekt er uitsluitend toe, de officier van justitie in staat te stellen, te beoordelen of - op basis van de strafbepalingen betreffende de levensdelicten en de rechtspraak van de Hoge Raad - tot strafvervolging moet worden overgegaan. Uit het bovenstaande moge u duidelijk zijn geworden dat het door de Eerste Kamer aangenomen wetsvoorstel geen enkele reden kan zijn voor patiënten om zich niet veilig te voelen, wat nu soms wel wordt gesteld.

Als laatste punt wijs ik u erop dat het Kabinet in zijn standpunt over medische beslissingen rond het levenseinde (Kamerstukken 20 383 nr. 14) de behoefte om in de thuissituatie te sterven heeft onderkend. De stervensbegeleiding krijgt reeds de

* / *

aandacht in de huisartsenopleiding en in medisch specialistische opleidingen.
Beleidslijn van het Kabinet is om de deskundigheid met betrekking tot de zorg rond
het levenseinde, in het bijzonder op het punt van pijnbestrijding waar mogelijk te
bevorderen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Justitie,
Namens de Minister,
het Hoofd van de Directie
Staats- en Strafrecht,
voor deze,